

2024 жылғы социологиялық зерттеу нәтижелері

ҚОЛМА-ҚОЛ АҚШАНЫ ПАЙДАЛАНУДЫҢ ОРТА МЕРЗІМДІ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ

Зерттеу мақсаты

Қолма-қол ақша айналысының даму тенденциясын анықтау, қолма-қол ақшаға сұранысты қалыптастыратын факторларды анықтау, сондай-ақ экономика субъектілерінің қолма-қол ақшаны және олардың номиналды құрылымын пайдалануды зерттеу

Зерттеу әдісі

- сауалнама
- төлем күнделігі

Зерттеу жүргізу мерзімдері

2024 жылғы сәуір – маусым

Респонденттер саны

- 3 013**, оның ішінде:
- 2 007 жеке тұлға
 - 1 006 кәсіпкерлік субъектілері

Қамту аумағы

Қазақстанның **17 облысы**, республикалық маңызы бар **3 қаласы**

Ескертпе: жеке көрсеткіштер 100% - ға тең емес, өйткені бірнеше нұсқаны таңдауға болады

ҚЫСҚАША ТҮЙІНДЕМЕ*

*сауалнамаға қатысқан респонденттердің жалпы санынан

50%

қолма-қол ақшаны күнделікті есеп айырысу үшін пайдаланады

(2022 жылы – 60%)

22%

кәсіпкерлер айналысындағы қолма-қол ақшаның үлесі

(2022 жылы – 35%)

62%

қолма-қол ақшаны алу үшін банк картасын пайдаланады

(2022 жылы – 72%)

97%

жалған банкноттарға тап болған жоқ

(2022 жылы – 96%)

72%

қолма қол ақшасыз төлем құралдарын пайдаланады

(2022 жылы – 74%)

28%

шығындар қолма-қол ақшаға түседі

(2022 жылы – 35%)

Орташа алғанда, респонденттер аптасына 84 000 теңге жұмсаған,оның 27 800 теңгесі қолма-қол ақшамен жұмсалған.

ҮЙ ШАРУАШЫЛЫҚТАРЫ БОЙЫНША ЗЕРТТЕУ НӘТИЖЕЛЕРІ

50%

Қазақстан бойынша орташа көрсеткіш

▼ - 10%

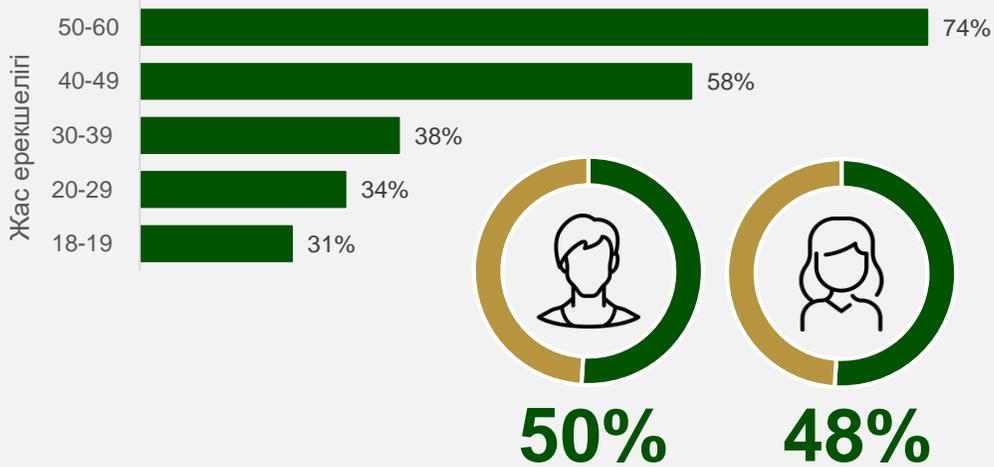
халықтың қолма-қол ақшаны қалауы 2022 жылға қарағанда төмендеді

№	Аймақ	%
1	Жамбыл облысы	69%
2	Шығыс Қазақстан облысы	64%
3	Атырау облысы	63%
4	Солтүстік Қазақстан облысы	60%
5	Ақмола облысы	59%
6	Ұлытау облысы	57%
7	Қостанай облысы	56%
8	Жетісу облысы	53%
9	Батыс Қазақстан облысы	52%
10	Павлодар облысы	52%
11	Маңғыстау облысы	51%
12	Ақтөбе облысы	49%
13	Қызылорда облысы	49%
14	Түркістан облысы	47%
15	Қарағанды облысы	46%
16	Алматы облысы	44%
17	Алматы қаласы	40%
18	Шымкент қаласы	34%
19	Абай облысы	33%
20	Астана қаласы	20%

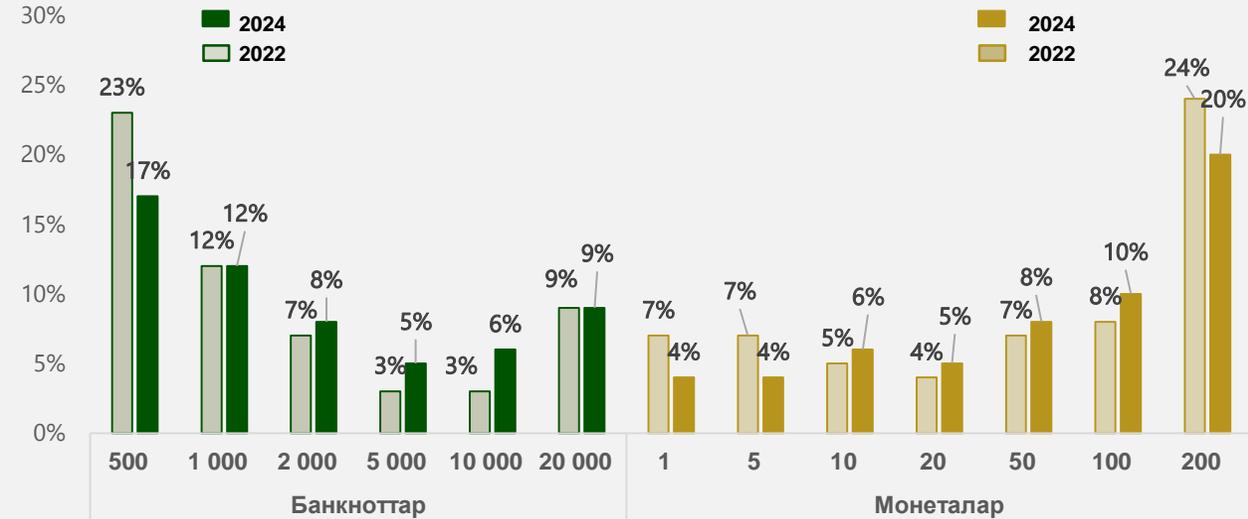
ҚОЛМА-ҚОЛ АҚШАНЫ ПАЙДАЛАНУДЫҢ ЖАЛПЫ КӨРСЕТКІШТЕРІ

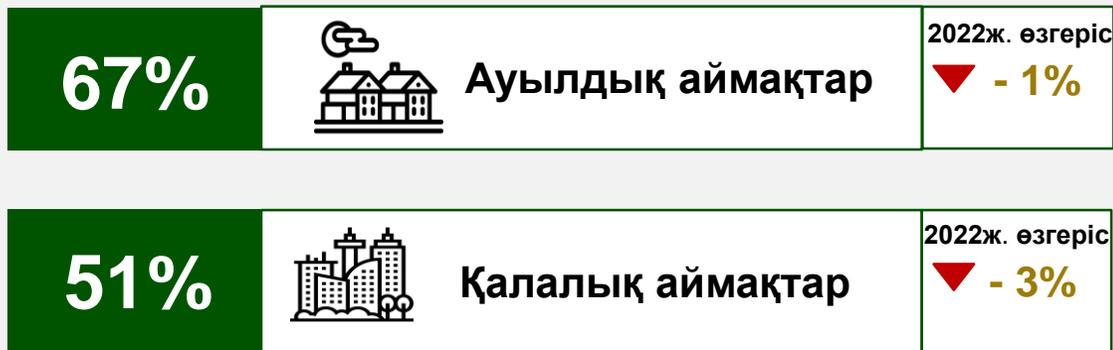
Қолма-қол ақшаны жасына және жынысына қарай пайдалану

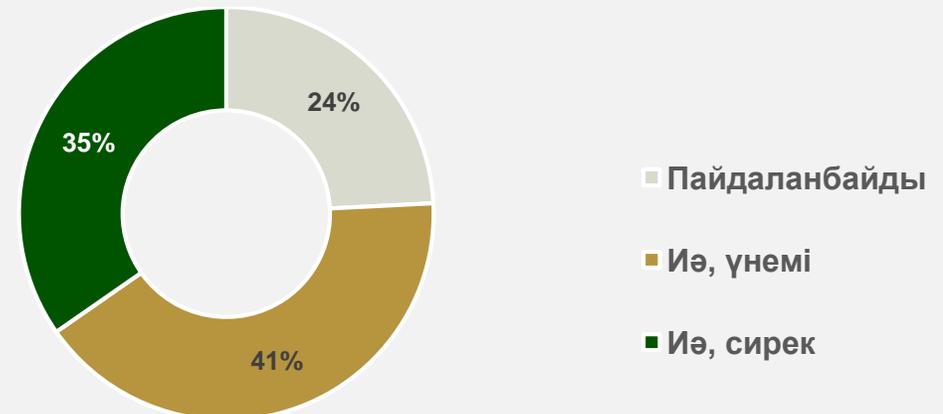
Айналыстағы банкноттар мен монеталардың жекелеген номиналдарына қажеттілік

Тұрғылықты жері бойынша қолма-қол төлемді пайдалану

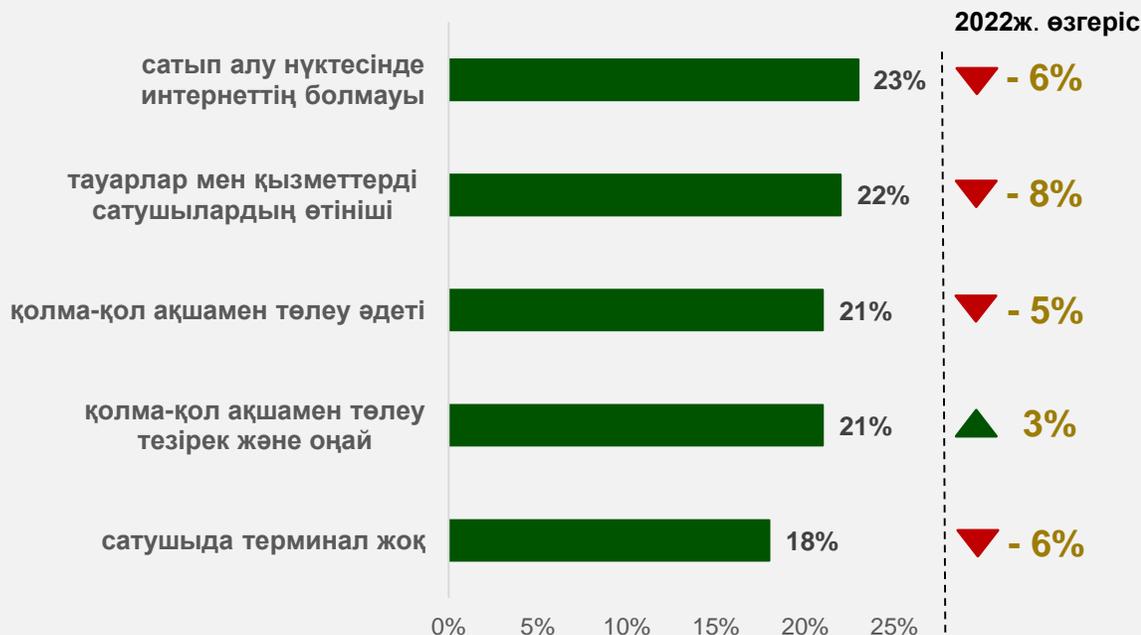
Қолма-қол ақшаны пайдалану жиілігі

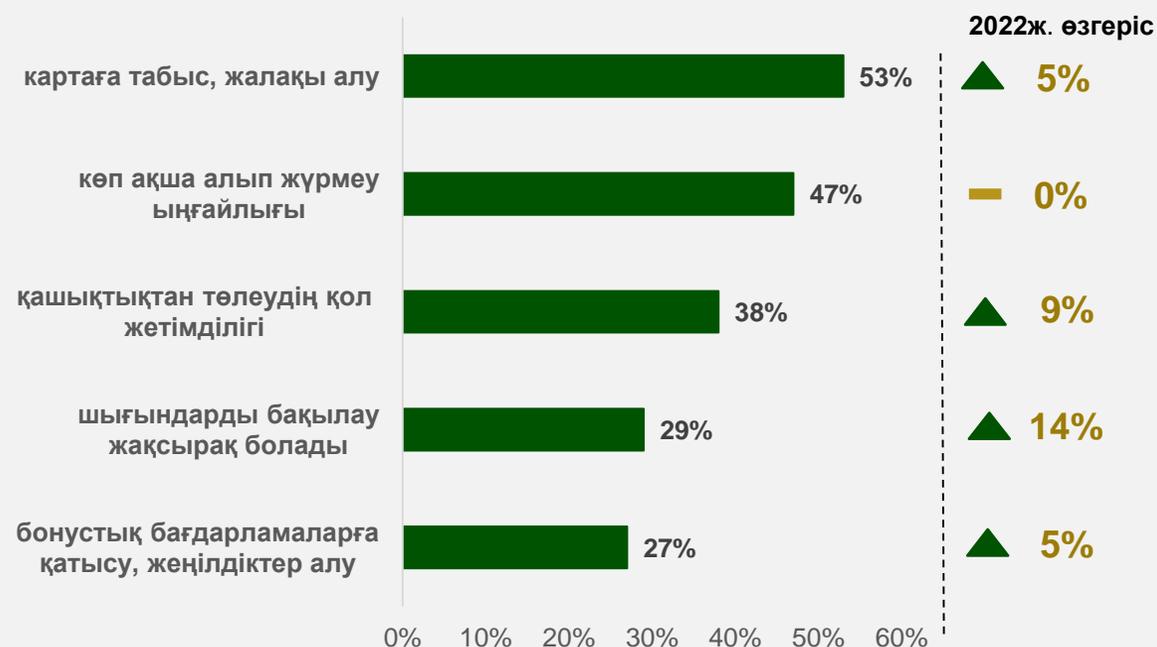
ТӨЛЕМ ТӘСІЛІН ТАҢДАУ СЕБЕПТЕРІ

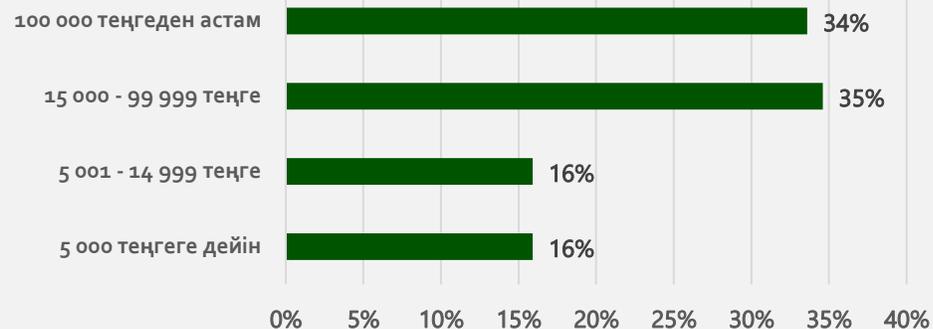
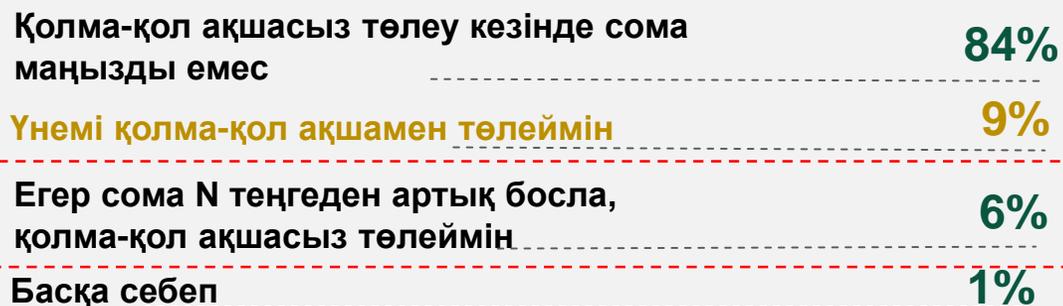
Қолма-қол төлемді таңдау себептері

Қолма-қол ақшасыз төлемді таңдау себептері

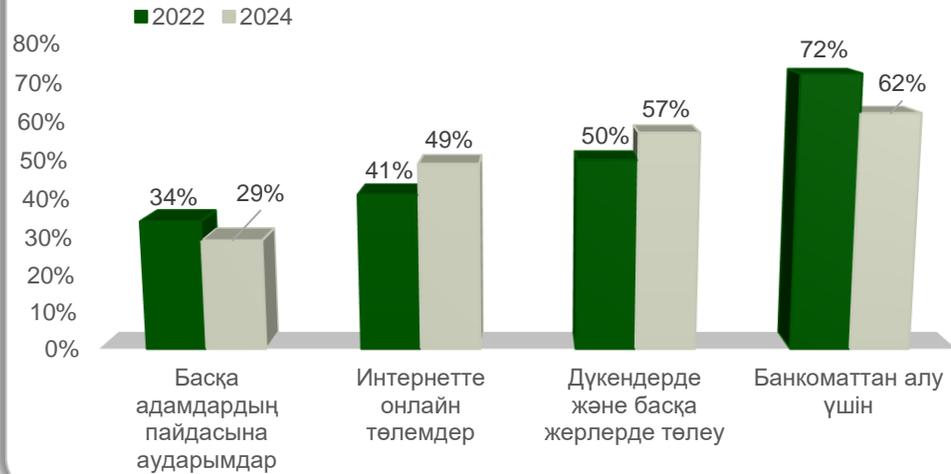
Операция сомасының төлем нысанын таңдауға әсері

ҚОЛМА-ҚОЛ АҚШАНЫ АЛУ ЖӘНЕ БАНК КАРТАСЫН ПАЙДАЛАНУ

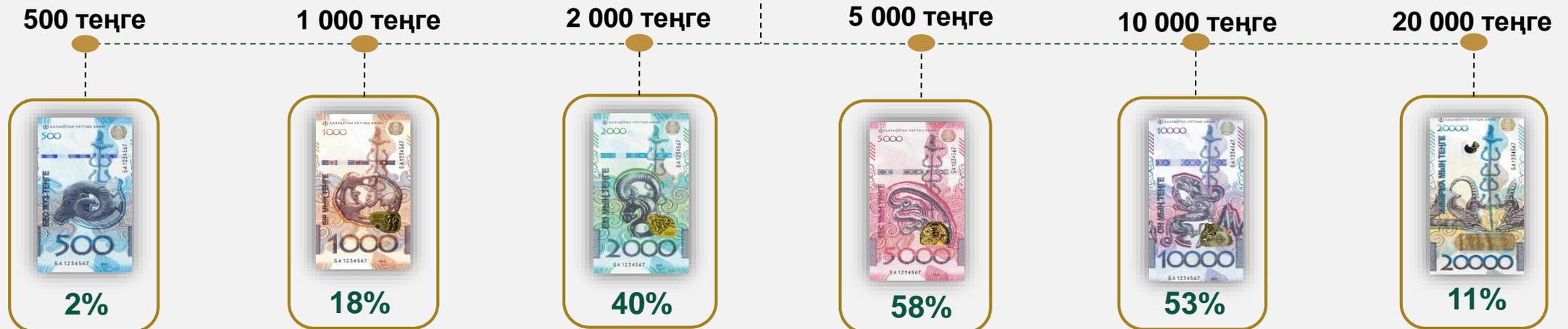
Банк картасын пайдалану

Қолма-қол ақшаны алу себептері

Банкоматтардың банкноталарды беру құрылымы

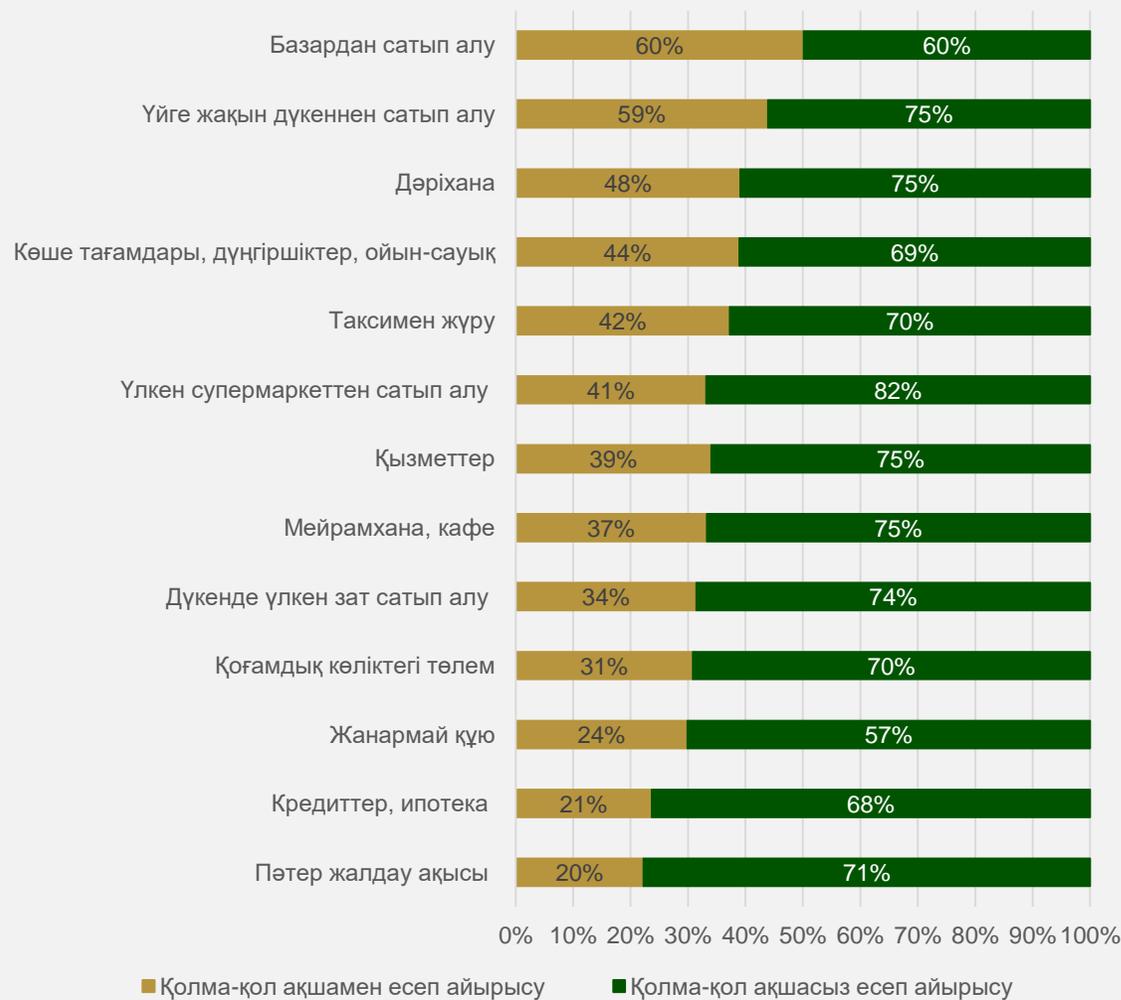

Жиі қолданылатын төлем тәсілдері

Қолма-қол ақшамен және қолма-қол ақшасыз төлемдерді сатып алу орындарында пайдалану

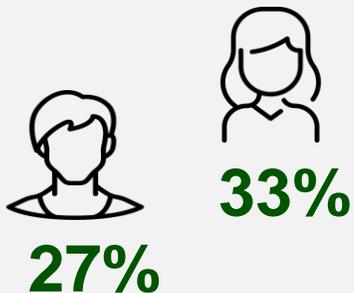
* сауалнамаға қатысқан респонденттердің жалпы санынан

Жинақтарды сақтау тәсілдері

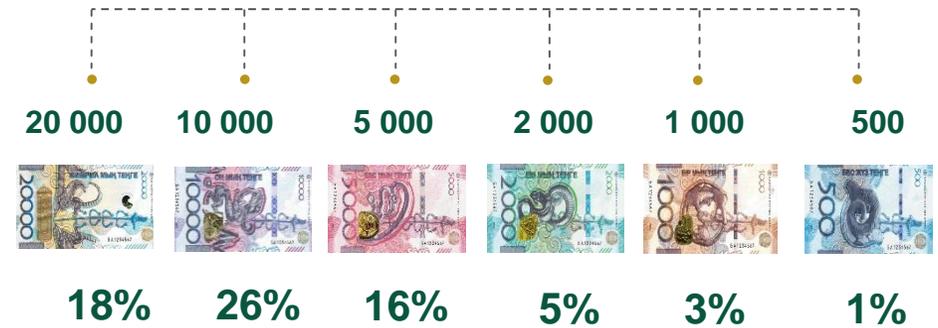

Банктерде салымдары бар ерлер мен әйелдер үлесі

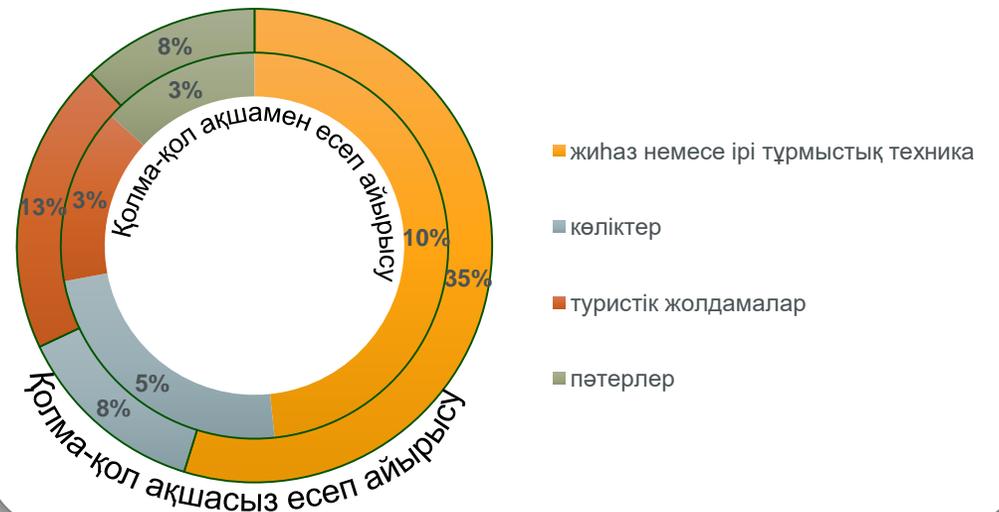

«Ер адамдар әйелдерге қарағанда жинақ сақтамайтынын айтады.»

Жинақтау және жинау құралы ретінде пайдаланылатын банкноталар

Ірі сатып алулар және есептеу тәсілі

Айналыстағы банкноталар сапасы

57%

банкноттардың сапасына толық қанағаттанды

41% - ішінара қанағаттанды

2% - қанағаттанбаған

Негізінен халық **шағын және орта номиналдардың** физикалық жағдайына наразы:

Жалған банкноталар

97%

Жалған банкноталарға тап болған жоқ

Азаматтардың жалған банкноталарды алған кездегі жиі кездесетін мәселелері:

42% алған адамға қайтарылады

24% полицияға хабарласады

20% жыртылады және лақтырылады

16% сараптама жүргізу үшін банкке тапсырылады

16% ештеңе жасамайды, жинайды

11% ҚР Ұлттық Банкінің жақын маңдағы филиалына жүгінеді

Коллекциялық монеталар

24%

ҚР Ұлттық Банкінің коллекциялық монеталары туралы ештеңе білмейді

40% - біледі

36% - біледі, бірақ қызықпайды

24% - білмейді, сатып алған жоқ

БАНКНОТТАРДЫҢ ТҮПНҰСҚАЛЫҒЫНЫҢ БЕЛГІЛЕРІ

Банкноталардың түпнұсқалылығын тексеру

Жалған банкнотаны ажыратады

Халық тап болатын банкноталардың зақымдануы

Ең жиі кездесетін зақымдану:

- **61%** Скотчпен жамалған жыртық
- **56%** жытықтың болуы
- **43%** бұрыштың болмауы
- **35%** банкноттар бетінің ластануы
- **32%** дақтың болуы
- **30%** қағаздың шытырлауын жоғалту
- **30%** жазулардың болуы

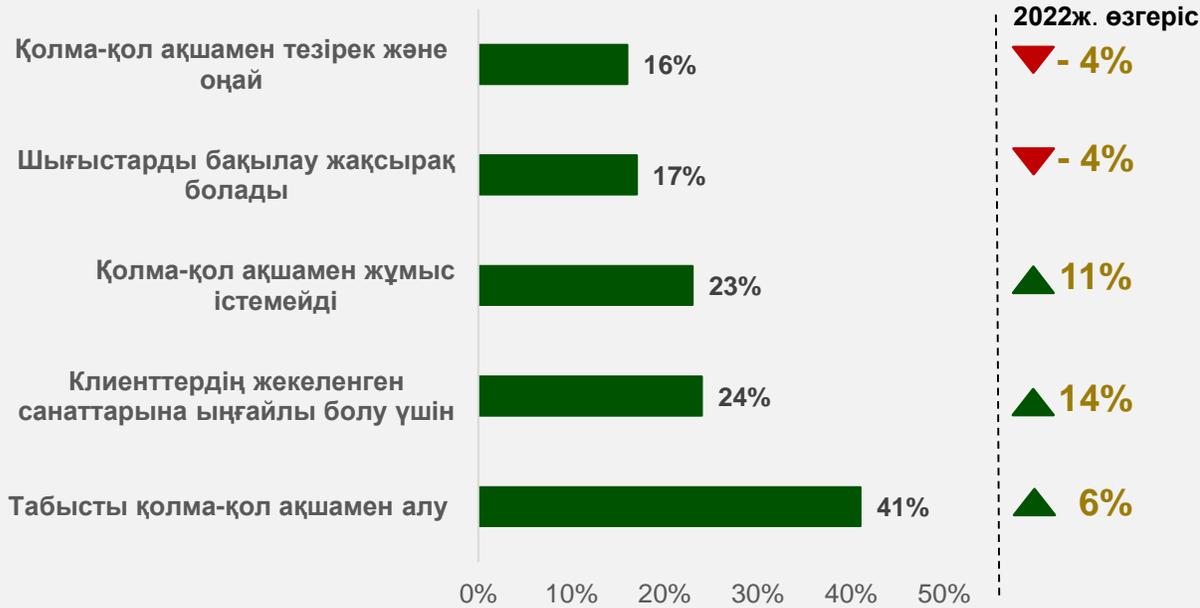

**КӘСІПКЕРЛІК СУБЪЕКТІЛЕРІ
БОЙЫНША
ЗЕРТТЕУ НӘТИЖЕЛЕРІ**

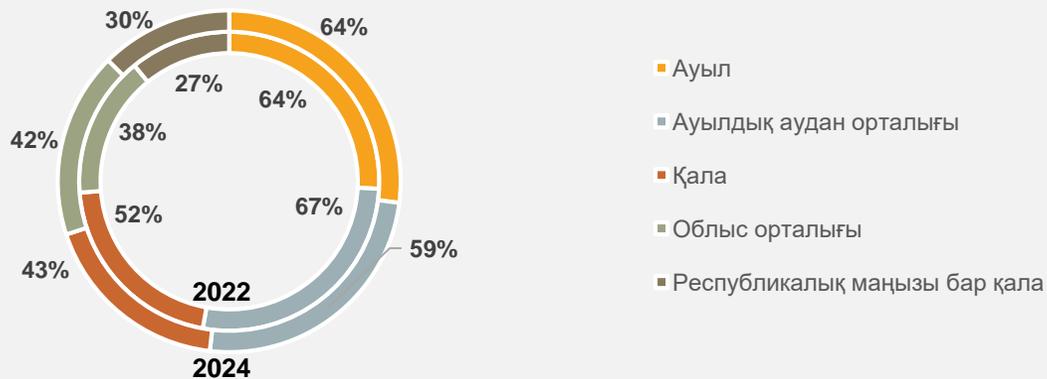

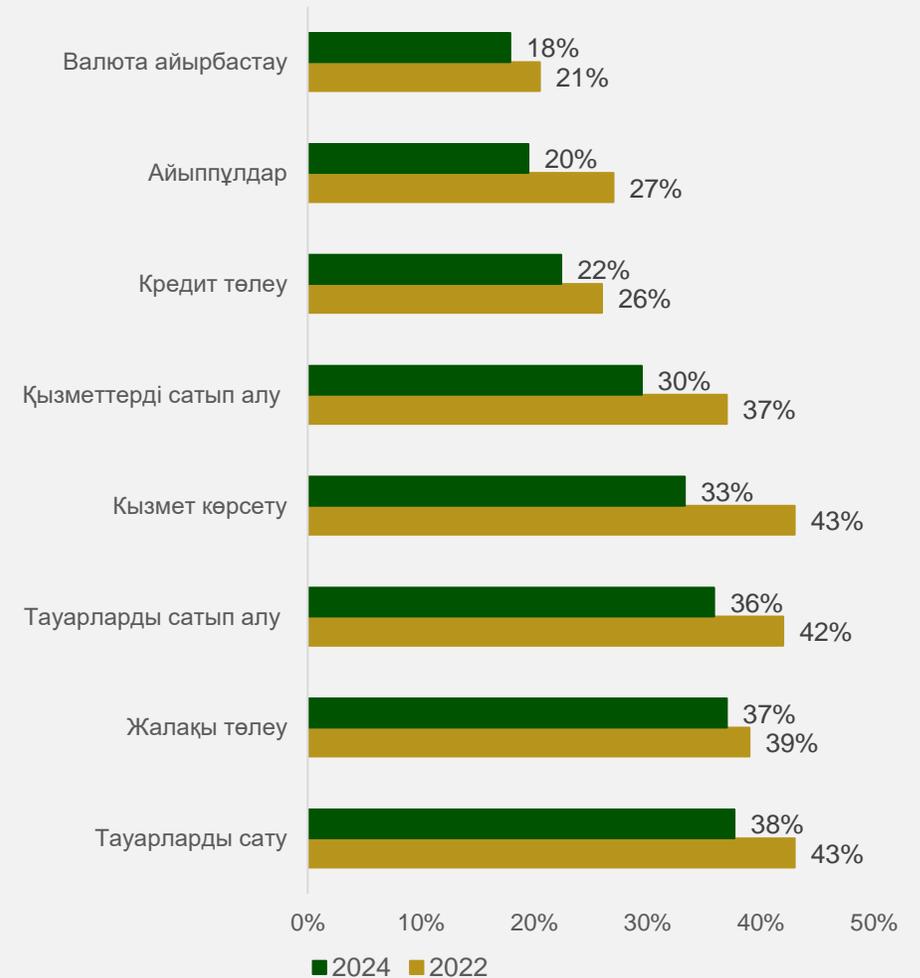
Қолма-қол ақшаны таңдау себептері

Қолма-қол ақшаны тұрақты негізде пайдаланатын кәсіпкерлер үлесі

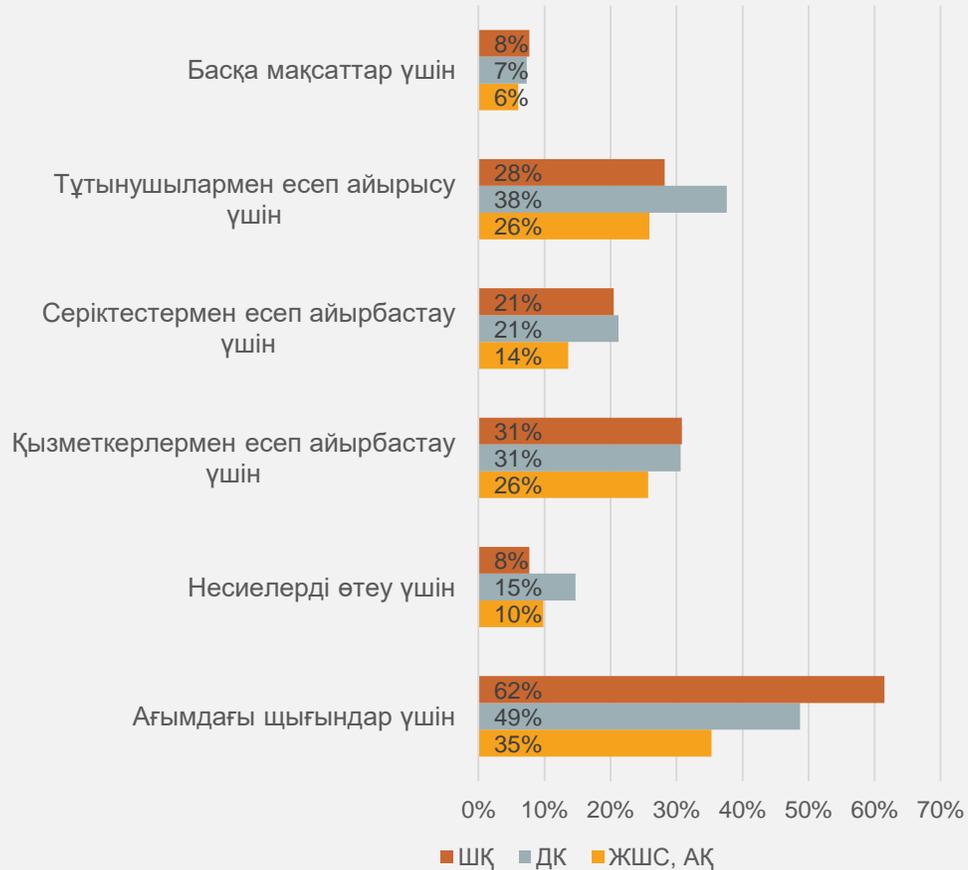
Кәсіпкерлердің операциялық айналысындағы қолма-қол ақшаның үлесі, %

ҚОЛМА-ҚОЛ АҚШАНЫ АЛУ/АЙЫРБАСТАУ ОПРЕАЦИЯЛАРЫ

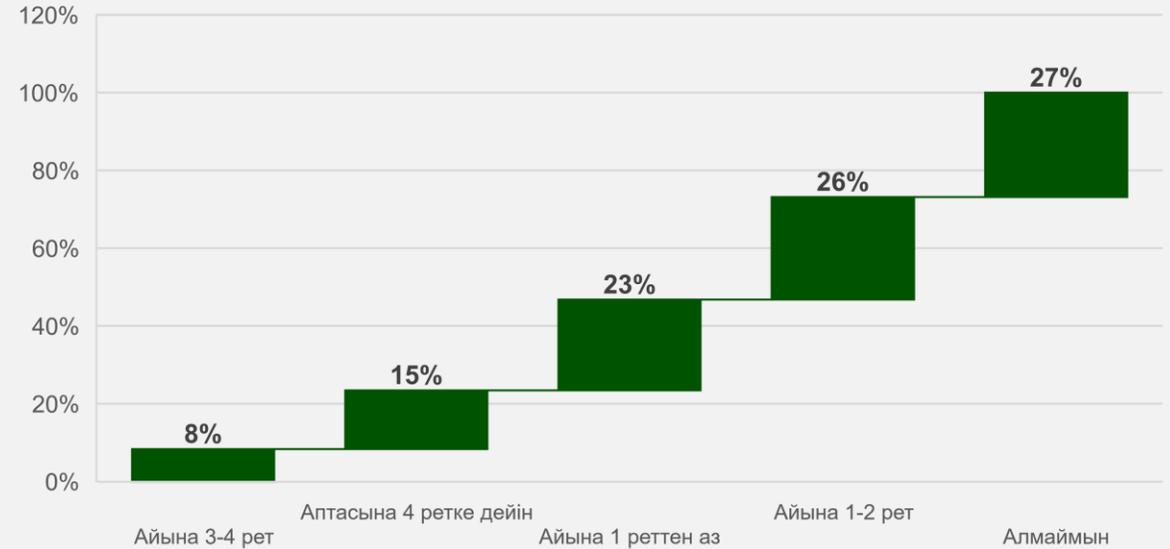

Меншік нысаны бойынша қолма-қол ақша алу

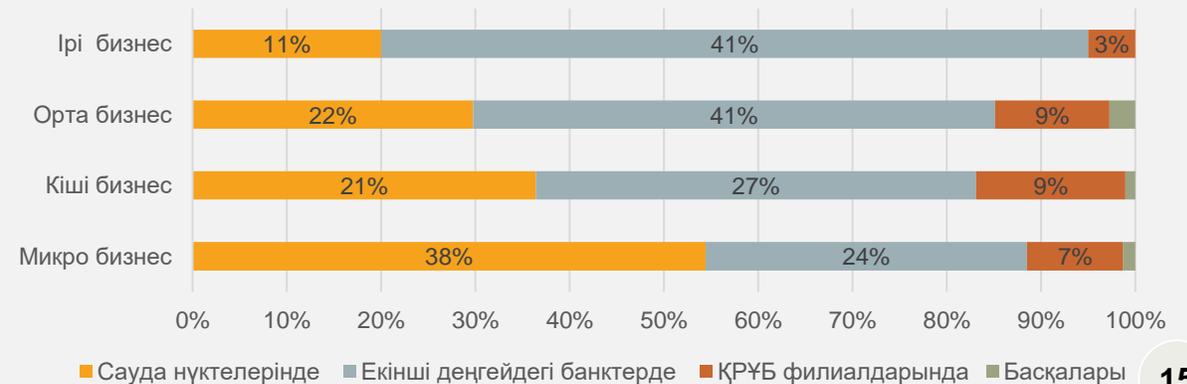

Сауалнамаға қатысқан кәсіпкерлердің 73%-ы операциялық қызмет үшін банктен және банкоматтардан қолма-қол ақша алады

Қолма-қол ақшаны алу жиілігі

Банкноттар мен монеталарды айырбастау/ұсақтау орындары

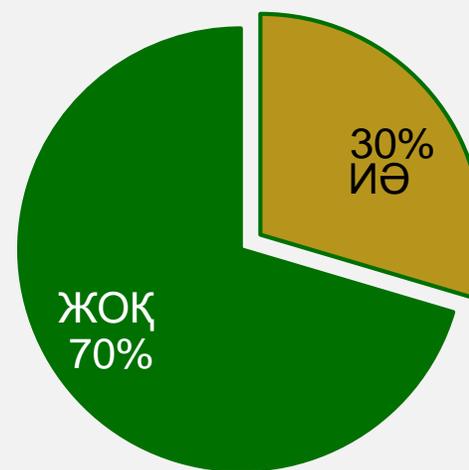

Салалар бойынша қолма-қол ақшаны пайдалану

Қолма-қол ақша алу кезіндегі қиындықтар

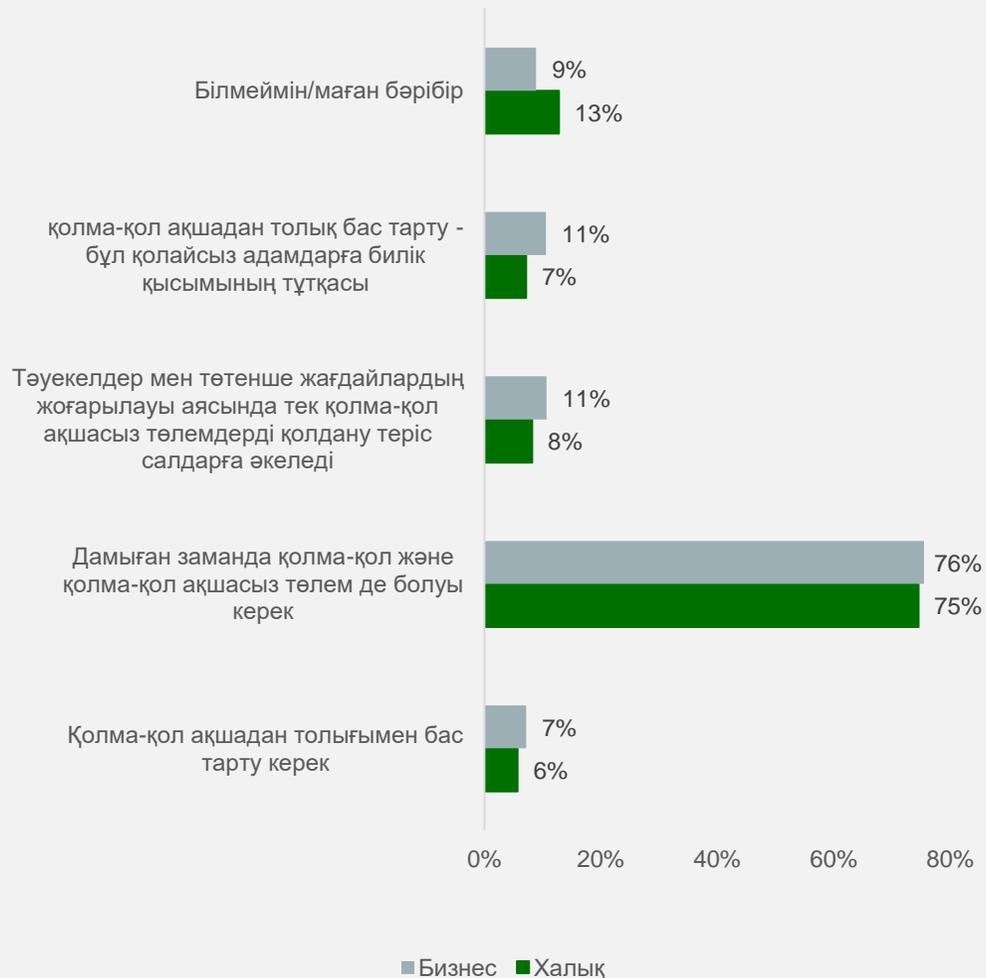

- ✓ Банкноттар мен монеталардың қажетті номиналдарының болмауы;
- ✓ Банкердің/банкоматтардың орналасуының қолайсыздығы;
- ✓ Заңды тұлғаларға демалыс күндері қолма-қол ақша алу мүмкін емес.

Болашақтағы қолма-қол ақшаның маңыздылығы

Елдің қолма-қол ақша айналысы туралы жаңалықтар көздері

- **67%** Әлеуметтік желілер
- **35%** Туыстары, достары, көршілері, әріптестері (соның ішінде what's App арқылы)
- **23%** Теледидар
- **17%** Интернеттегі жаңалықтар сайттары
- **9%** Қызықпайды
- **4%** ҚР Ұлттық Банкінің ресми сайттары

ҚОРЫТЫНДЫ

Қолма-қол ақша халық пен экономика субъектілері үшін негізгі төлем құралдардың бірі болып қала береді. Осыған байланысты келесі бағыттар бойынша жұмысты жалғастыру қажет:

**Z05T8F6, Астана қаласы,
«Есиль» ауданы, Мәңгілік Ел даңғылы, 57А ғимарат
тел.: +7 717 2775577, факс +7 717 2554577
E-mail: hq@nationalbank.kz**